

**LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ ĮSTATYMŲ LEIDYBOS INICIATYVOS
KONSTITUCINIO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖKŪROS PAGRINDŲ
ĮSTATYMO NR. XI-2220 1, 5³, 6, 10 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, šių projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos konstitucinio įstatymo projekto (toliau – KĮ projektas) rengimą paskatino poreikis rinkimų teisę turintiems Lietuvos Respublikos piliečiams (toliau – piliečiai) Lietuvos Respublikos Konstitucijos 68 straipsnio antrojoje dalyje ir 147 straipsnio pirmojoje dalyje garantuojamų piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos ir piliečių Konstitucijos keitimo iniciatyvos teisių (toliau kartu – iniciatyvos teisė) įgyvendinimo tvarką nustatyti tinkamo lygmens teisės akte – konstituciniame įstatyme, kuris yra įrašytas Lietuvos Respublikos konstitucinių įstatymų sąrašo konstitucinio įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 7 punkte. KĮ projekto parengimu taip pat įgyvendinamas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 191.7 papunktyje nurodytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsipareigojimas inicijuoti konstitucinių įstatymų rengimą. Iki šiol iniciatyvos teisės įgyvendinimo tvarka buvo nustatyta įstatymo lygmens teisės aktu – Lietuvos Respublikos piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatymu.

KĮ projekto tikslas – tinkamo lygmens teisės aktu, t. y. konstituciniu įstatymu, aiškiau ir nuosekliau sureguliuoti iniciatyvos teisės įgyvendinimo tvarką, išsprendžiant galiojančiame įstatyme įtvirtinto teisinio reguliavimo taikymo problemas, kartu suderinant su šios teisės įgyvendinimo užtikrinimu susijusiomis konstituciniu įstatymu patvirtinto Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso ir Lietuvos Respublikos referendumo konstitucinio įstatymo (toliau – RKĮ) nuostatomis.

KĮ projektu, iš esmės nereformuojant iniciatyvos teisės įgyvendinimo mechanizmo, siekiama užtikrinti piliečiams platesnes galimybes pasinaudoti iniciatyvos teise teikiant Lietuvos Respublikos Seimui privalomai svarstyti ne tik Konstitucijos keitimo ar papildymo įstatymų, konstitucinių ir kitų įstatymų, bet ir kitų Seimo priimamų norminių teisės aktų projektus, nustatyti palankesnes ir aiškesnes sąlygas sudaryti tokį projektą ketinančią teikti piliečių iniciatyvinę grupę (sumažinamas piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisę ketinančios įgyvendinti iniciatyvinės grupės narių skaičius), iniciatyvinei grupei pateikti teisės akto projektą (toliau – iniciatyvos projektas) ir surinkti piliečių parašus dėl jo (pailginamas piliečių parašų rinkimo terminas įgyvendinant piliečių Konstitucijos keitimo iniciatyvos teisę), detaliau sureguliuoti iniciatyvos projekto politinės kampanijos santykius. Taip pat siekiama aiškiau apibrėžti Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – VRK) kompetenciją, įvardyti jos sprendimų, susijusių su iniciatyvos teisės įgyvendinimo užtikrinimu, rūšis ir nustatyti jų priėmimo tvarką bei numatyti pareigą VRK interneto svetainėje viešinti su iniciatyvos teisės įgyvendinimu susijusią informaciją.

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 1, 5³, 6, 10 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – TPI projektas), užtikrinant KĮ projekto nuostatų įgyvendinimą, siekiama nustatyti piliečių teikiamo teisės akto projekto reikalavimus (tapačius nustatytiesiems įgyvendinant referendumo paskelbimo iniciatyvos teisę), taip pat patikslinti kai kurias kitas Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Teisingumo ministerijos Teisėkūros politikos grupės (vadovė Jolita Šlikienė, tel. 8 614 67 611, el. paštas jolita.slikiene@tm.lt, rengimą koordinavo vyriausiasis patarėjas Darius Trinkūnas, tel. 8 674 25 696, el. paštas darius.trinkunas@tm.lt) vyresnioji patarėja Mėta Matuzevičienė, tel. 8 671 85 621, el. paštas meta.matuzeviciene@tm.lt, ir patarėja Sandra Vasiulytė-Maliaukė, tel. 8 602 67 368, el. paštas sandra.vasiulyte@tm.lt.

3. Dabartinis teisinis įstatymų projektuose aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Pagal galiojančią Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatymą 50 tūkst. piliečių gali teikti Seimui svarstyti tik įstatymo projektą, t. y. nėra nurodyta jų teisė teikti konstitucinio įstatymo ir kito Seimo priimamo norminio teisės akto projektą ir nenumatyta išimtis, kai pagal Konstituciją tokį teisės aktą Seimui turi teisę pateikti tik kiti subjektai. Galiojantis Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatymas numato, kad 300 tūkst. piliečių gali teikti Seimui sumanymą keisti ar papildyti Konstituciją, nenurodant išimties, kai Konstitucija gali būti keičiama tik referendumu.

Šiame įstatyme nustatyta, kad 10 rinkimų teisę turinčių asmenų sudarytą iniciatyvinę grupę jos prašymu registruoja VRK, kuri paskelbia grupės narių duomenis interneto svetainėje ir per 5 darbo dienas nuo minėto prašymo ir iniciatyvos projekto pateikimo išduoda jai piliečių parašų rinkimo lapus, taip pat piliečiai VRK nustatyta tvarka gali pasirašyti elektroninės formos piliečių parašų rinkimo lape. Pagal šį įstatymą VRK per 15 dienų nuo piliečių parašų rinkimo lapų gavimo dienos turi patikrinti ir suskaičiuoti piliečių parašus ir Seimui pateikti išvadą, ar per nustatytą terminą yra surinktas reikiamas piliečių parašų skaičius, tuomet piliečių teikiamą įstatymo projektą artimiausiame Seimo posėdyje nuo jo įregistravimo Seime pateikia iniciatyvinės grupės atstovas ar kitas iniciatorių įgaliotas asmuo ir toks projektas svarstomas bei priimamas Seimo statuto nustatyta bendra tvarka, išskyrus Seimo teisę jį grąžinti tobulinti ne jo iniciatoriams, o Seimo paskirtam pagrindiniam komitetui.

Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatyme yra nustatyta, kad turi būti sudaroma vienodo dydžio (10 asmenų) iniciatyvinė grupė abiem atvejais – įgyvendinant piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos ir piliečių Konstitucijos keitimo iniciatyvos teises, neatsižvelgiant į šių teisių įgyvendinimo skirtumus, t. y. skirtingų teisės aktų projektų pateikimą ir skirtingą reikiamą surinkti piliečių parašų skaičių, taip pat nereglamentuojant, kaip turėtų būti pasirašytas elektroniniu būdu teikiamas prašymas įregistruoti iniciatyvinę grupę, kas gali būti iniciatyvinės grupės atstovu ir kokios jo teisės. Šiame įstatyme yra įtvirtinta „iniciatyvos projekto“ sąvoka, bet nėra nurodyti visi tokio projekto reikalavimai ir neaiški jo pateikimo tvarka, nereikalaujama kartu su iniciatyvos projektu pateikti ir jo aiškinamąjį raštą. Be to, yra nustatytas 4 mėnesių terminas, per kurį turi būti surenkama 300 tūkst. piliečių parašų, nors pagal RKĮ tokiame pačiame parašų kiekiui surinkti skiriami 6 mėnesiai.

Piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatyme nėra nuosekliai ir aiškiai reglamentuota VRK sprendimų priėmimo tvarka, nėra nustatyta, kada ir kokiais atvejais VRK gali neregistruoti iniciatyvinės grupės arba ją išregistruoti, kaip sprendžiama esant prašymo dėl iniciatyvinės grupės įregistravimo ar iniciatyvos projekto trūkumams, neaišku, kokius sprendimus ir kokiais pagrindais VRK gali priimti, kai per nustatytą terminą nesurenkamas reikiamas piliečių parašų kiekis arba nustatomas iniciatyvos teisės įgyvendinimo tvarkos pažeidimas, nėra aišku, kuo remiantis nustatyta Seimo teisė priimti sprendimą nesvarstyti iniciatyvos projekto (kai nėra surinktas reikiamas piliečių parašų kiekis), nėra nurodyti terminai, per kuriuos iniciatyvinė grupė informuojama apie priimtus VRK sprendimus, ir nenustatyta jų apskundimo tvarka.

Teisėkūros pagrindų įstatymo 1 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad tik referendumui siūlomas teisės akto projektas turi atitikti šiame įstatyme nustatytus formos, struktūros, turinio ir kalbos reikalavimus, o, piliečiams įgyvendinant Konstitucijoje įtvirtintą įstatymų leidybos iniciatyvos teisę ir teisę teikti Seimui sumanymą keisti ar papildyti Konstituciją, šis įstatymas netaikomas, neatsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2014 m. liepos 11 d. nutarimo Nr. KT36-N10/2014 nuostatas. Teisėkūros pagrindų įstatymo 5³ straipsnio 1 dalies 3 punkto bei 10 straipsnio 7 dalies nuostatos nesuderintos su 2023 m. balandžio 1 d. įsigaliojusia Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo redakcija, o Teisėkūros pagrindų įstatymo 13 straipsnio 3 dalies 3 punkto taikymas praktikoje kelia neaiškumų teisės technikos aspektu. Be to, Teisėkūros pagrindų įstatyme nėra nuostatų dėl Lietuvos Respublikos ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės vardu sudaromų susitarimų, kurie nėra tarptautinės sutartys, skelbimo Teisės aktų registre, nors yra atvejų, kuriais tokius susitarimus būtina viešai paskelbti ir jie yra paskelbiami.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

KĮ projektu, iš esmės nereformuojant iniciatyvos teisės įgyvendinimo mechanizmo ir suderinant su Rinkimų kodekso ir RKĮ nuostatomis:

1) nustatoma galimybė piliečiams (50 tūkst. piliečių), įgyvendinant piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisę, teikti Seimui privalomai svarstyti ne tik konstitucinių įstatymų, įstatymų, bet ir kitų Seimo priimamų norminių teisės aktų projektus; numatomos išimtys, kada ir kokių teisės aktų projektų pagal Konstituciją 50 tūkst. arba 300 tūkst. piliečių negali teikti Seimui; tai nustatant atsižvelgiama, be kita ko, į Konstitucinio Teismo 2018 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. KT15-N10/2018 nuostatas, kad įstatymų leidybos iniciatyvos teisė apima ne tik įstatymo galią ir formą turinčių teisės aktų, bet ir kitų Seimo teisės aktų priėmimo iniciatyvos teisę, išskyrus pačioje Konstitucijoje nustatytus atskirus atvejus, kai Seimo teisės aktų projektus gali pateikti specialūs subjektai;

2) sudaromos prielaidos piliečiams aktyviau naudotis iniciatyvos teise, palengvinant ir aiškiau nustatant jos įgyvendinimo sąlygas: sumažinamas (nuo 10 iki 5 asmenų) iniciatyvinės grupės narių skaičius, įgyvendinant 50 tūkst. piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisę; nustatoma pareiga paskirti iniciatyvinės grupės koordinatorius (jos atstovus) iš jos narių ir nurodomos jų teisės bei pareigos; patikslinama, kas turi teisę rinkti piliečių parašus; nebenustatoma pareiga visiems iniciatyvinės grupės nariams atvykti į VRK posėdį, kad patvirtintų savo valią sprendžiant dėl grupės įregistravimo, esant reikalavimui, kad prašymas įregistruoti iniciatyvinę grupę ir iniciatyvos projektas būtų jų visų pasirašytas; numatoma galimybė pašalinti nurodytus tokio prašymo trūkumus; pailginamas (nuo 4 iki 6 mėn.) terminas 300 tūkst. piliečių parašų rinkimui, įgyvendinant piliečių Konstitucijos keitimo iniciatyvos teisę; aiškiau reguliuojamos piliečių parašų rinkimo ir jų perdavimo procedūros, su tuo susijusios asmenų teisės, pareigos ir atsakomybė;

3) aiškiau įvardijami prašymui įregistruoti iniciatyvinę grupę ir su juo pateikiamais dokumentais keliami reikalavimai (prašymo pasirašymo tvarka, jo turinys ir pateikimo būdai, įskaitant pateikimą elektroninio ryšio priemonėmis); nustatoma būtinybė su prašymu įregistruoti iniciatyvinę grupę pateikti iniciatyvos projektą, kurio nuostatomis negali būti paneigiami iš Konstitucijos kylantys reikalavimai ir kuris turi atitikti Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytus formos, struktūros, turinio ir kalbos reikalavimus; teisė vienu prašymu įregistruoti iniciatyvinę grupę teikti tik vieną iniciatyvos projektą (išskyrus atvejus, kai būtina pateikti tarpusavyje pagal turinį ir pobūdį susijusius kelis iniciatyvos projektus); taip pat pareiga kartu pateikti iniciatyvos projekto aiškinamąjį raštą (paprastesnio turinio, negu kitų subjektų teikiamo įstatymo projekto aiškinamasis raštas), kad pasirašant dėl šio projekto, jį vertinant bei svarstant būtų aiškūs projektu

siekiami tikslai ir jo pasekmės;

4) nustatoma VRK pareiga prieš įregistruojant iniciatyvinę grupę įvertinti prašymą, įskaitant jos atliekamą įvertinimą, ar iniciatyvos projektas atitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytus reikalavimus ir ar iniciatyvos projekto nuostatomis nėra paneigiami iš Konstitucijos kylantys reikalavimai (kaip pagal RKĮ 7 straipsnio 1 dalies 3 punktą, 11 straipsnio 3 dalį priimant sprendimą dėl referendumui siūlomo sprendimo, įskaitant referendumui teikiamą teisės akto projektą); tai nustatant atsižvelgiama į Konstitucinio Teismo 2014 m. liepos 11 d. nutarimo Nr. KT36-N10/2014 nuostatą, kad VRK turi vertinti iniciatyvinės grupės siūlomo priimti įstatymo projekto turinį;

5) siekiant informuoti ir šviesti visuomenę iniciatyvos teisės įgyvendinimo klausimais ir užtikrinti šios teisės įgyvendinimo skaidrumą ir sąžiningumą, paskatinti piliečius tinkamai naudotis šia teise, numatomas su iniciatyvos teisės įgyvendinimu susijusios informacijos viešinimas, nustatant pareigą VRK interneto svetainėje skelbti detaliai išvardytą informaciją, nustatomi nurodytų asmens duomenų ir kitos informacijos viešinimo terminai, taip pat aiškiau nustatoma, kas, apie ką ir kada informuojami kitais būdais, pvz., nustatoma, kad apie iniciatyvinės grupės prašymo ją įregistruoti nagrinėjimo būdą, vietą ir laiką iniciatyvinės grupės koordinatoriams būtų pranešta likus 3 darbo dienoms iki numatyto VRK posėdžio, siekiant užtikrinti iniciatyvinės grupės narių teisės dalyvauti posėdyje įgyvendinimą, bet nenustatant jų privalomo dalyvavimo posėdyje ir pareigos su jais suderinti posėdžio datą;

6) nustatoma pareiga ne tik VRK interneto svetainėje skelbti VRK patvirtintus iniciatyvos projektus ir jų aiškinamuosius raštus, piliečių parašų rinkimo lape išdėstyti iniciatyvos projekto tekstą (jeigu jis gali būti išdėstomas vienoje tokio lapo pusėje), bet taip pat renkant piliečių parašus juos supažindinti ir su iniciatyvos projektu, ir su jo aiškinamuoju raštu; be to, numatoma, kad, jeigu iniciatyvos projekto arba kelių tarpusavyje pagal turinį ir pobūdį susijusių iniciatyvos projektų tekstas yra didelės apimties, jis pateikiamas piliečių parašų rinkimo lapo priede, o piliečių parašų rinkimo lape nurodomas tik iniciatyvos projekto (-ų) pavadinimas (-ai).

7) aiškiau apibrėžiama VRK kompetencija ir skirtingų VRK sprendimų rūšys: dėl iniciatyvinės grupės registravimo (jos įregistravimo, neregistravimo, prašymo įregistruoti iniciatyvinę grupę palikimo nenagrinėto ar tokio prašymo trūkumų pašalinimo), jos išregistravimo, dėl iniciatyvos teisės įgyvendinimo arba neįgyvendinimo; nustatoma aiškesnė VRK sprendimų priėmimo tvarka; nurodomi atvejai, kada VRK sprendimu iniciatyvinė grupė gali būti išregistruota (kai grupės narių lieka mažiau, negu būtina, arba kai nelieka nė vieno jos koordinatoriaus) ir kada VRK gali nuspręsti, kad iniciatyvos teisė neįgyvendinta (kai per nustatytą terminą nesurenkamas reikiamas piliečių parašų skaičius arba nustatytas šiurkštus šio įstatymo pažeidimas);

8) sureguliuojama įstatymo pažeidimo fakto tyrimo procedūra ir įtvirtinama šiurkščių šio įstatymo pažeidimų nustatymo tvarka; nustatoma pareiga viešinti VRK sprendimus dėl iniciatyvos teisės neįgyvendinimo, kuriais be kita ko, padarytas šio įstatymo pažeidimas (galintis turėti esminę įtaką parašų rinkimo rezultatams ar iniciatyvos teisės įgyvendinimui) gali būti pripažintas šiurkščiu įstatymo pažeidimu, taip pat VRK sprendimai dėl nustatytų piliečių papirkimo faktų, kartu skelbiant atliktų tyrimų išvadas apie nustatytus piliečių papirkimo faktus ir piliečių papirkimą organizavusius asmenis (kaip yra nustatyta ir Rinkimų kodekse bei RKĮ); kitų VRK sprendimų dėl pažeidimų faktų nustatymo, kurie nesukelia teisinių pasekmių iniciatyvos teisės įgyvendinimui (pvz., sprendimas informaciją perduoti teisėsaugos institucijoms ar kitokie VRK veiksmai, prižiūrint, kad pažeidėjai būtų patraukti atsakomybėn), atsižvelgiant į asmens duomenų apsaugą, skelbti netikslinga; be to, numatyta pareiga apie šiurkščius šio įstatymo pažeidimus, nustatytus po piliečių teikiamo teisės akto projekto įregistravimo Seime, informuoti Seimą; atsižvelgiant į RKĮ ir Rinkimų kodekso nuostatas, susijusias su nustatytų šių įstatymų pažeidimų pripažinimu šiurkščiais įstatymų

pažeidimais, taip pat į Konstitucinio Teismo išvadose dėl rinkimų įstatymų pažeidimų vartojamą formuluotę „esminę įtaką“ (pvz., Konstitucinio Teismo 2012 m. lapkričio 10 d. išvada), numatoma, kad šiurkščiu įstatymo pažeidimu gali būti pripažįstamas įstatymo pažeidimas, galintis turėti *esminę įtaką* parašų rinkimo rezultatams ar iniciatyvos teisės įgyvendinimui.

9) numatomas aiškesnis iniciatyvos projekto politinės kampanijos reguliavimas, įtvirtinant specialiąsias teisės normas ir nuorodą į bendrąsias teisės normas, kurios įtvirtintos Rinkimų kodekse ir RKĮ; nustatoma ne tik iniciatyvinės grupės narių galimybė agituoti už tokį projektą, bet ir kitų piliečių, politinių ar nevyriausybinių organizacijų teisė būti iniciatyvos projekto rėmėjais arba jo oponentais, registruojant juos (ne tik įregistruotą iniciatyvinę grupę) iniciatyvos projekto politinės kampanijos dalyviais bei užtikrinant tokios veiklos skaidrumą ir finansavimo kontrolę; numatoma pareiga VRK interneto svetainėje skelbti visą reikšmingą informaciją apie iniciatyvos projekto politinės kampanijos dalyvius, įskaitant jų paskyras socialiniuose tinkluose, per kurias gali būti vykdoma iniciatyvos projekto agitacija ir skleidžiama politinė reklama, taip pat informaciją apie jų išdininkus (jeigu jų yra) ir audito įmones (auditorius) (jeigu jų yra);

10) nustatoma pagal šį įstatymą priimamų VRK sprendimų apskundimo teismui tvarka;

11) aiškiau nustatomi esminiai piliečių teikiamo teisės akto projekto pateikimo, svarstymo ir priėmimo Seime reikalavimai, įskaitant su tuo susijusias iniciatyvinės grupės koordinatorių ar kitų jos įgaliotų asmenų teises ir pareigas; atsižvelgiant į Konstitucijos 147 straipsnio 1 dalyje nustatytą specialų Konstitucijos keitimo iniciatyvos teisę turinčių subjektų ratą, Konstitucijos 68 straipsnio 2 dalyje nustatytą Seimo pareigą svarstyti jam piliečių pateiktą teisės akto projektą ir į Konstitucinio Teismo 2014 m. sausio 24 d. nutarimo nuostatas, nustatoma, kad Konstitucijos keitimo ar papildymo įstatymo projekto tekstas negali būti iš esmės keičiamas ir grąžinamas tobulinti, o kitą piliečių teikiamą projektą Seimas gali grąžinti tobulinti tik Seimo paskirtam pagrindiniam komitetui;

12) numatomi procedūriniai terminai, skirti, pvz., VRK sprendimų priėmimo ir tam tikrų veiksmų atlikimo laikui, iniciatyvos projekto politinės kampanijos trukmei, piliečių teikiamo teisės akto projekto pateikimo Seimo posėdyje laikui skaičiuoti, taip pat terminas, per kurį negali būti pateiktas pakartotinis prašymas įregistruoti iniciatyvinę grupę dėl to paties turinio iniciatyvos projekto, yra suderinti su atitinkamomis RKĮ ir Rinkimų kodekso nuostatomis.

TPĮ projektu, užtikrinant KĮ projekto nuostatų įgyvendinimą, Teisėkūros pagrindų įstatymo 1 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad ne tik referendumui siūlomas, bet ir Seimui piliečių teikiamas teisės akto projektas turi atitikti šiame įstatyme nustatytus formos, struktūros, turinio ir kalbos reikalavimus. Taip pat numatoma patikslinti kai kurias kitas Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatas, suderinant jas su Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis, ir pašalinti praktikoje kylantį neaiškumą teisės technikos aspektu, įvardijant teisės akto, išskyrus įstatymus, formos elementą.

Be to, siekiant nuosekliai įgyvendinti teisėkūros atvirumo ir skaidrumo bei aiškumo principus, numatoma pakeisti Teisėkūros pagrindų įstatymo 1 straipsnio 2 dalį ir 6 straipsnio 2 dalies 7 punktą, įtvirtinant pareigą Teisės aktų registre skelbti Lietuvos Respublikos ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės vardu sudaromus susitarimus, kurie nėra tarptautinės sutartys ir kuriuos skelbti Teisės aktų registre yra būtina pagal teisės aktus. Šiuo pakeitimu tik siekiama sukurti teisinį aiškumą dėl tokio pobūdžio susitarimų skelbimo, kadangi yra atvejų, kuriais tokius susitarimus būtina viešai paskelbti ir jie jau dabar yra paskelbiami Teisės aktų registre, todėl techninių pokyčių daryti neprireiks. Kadangi ne visi tokie susitarimai turėtų (galėtų) būti viešai skelbiami, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, apsaugoti valstybės paslaptis arba asmens duomenis ar dėl kitų svarbių priežasčių, būtina nustatyti jų privalomo paskelbimo Teisės aktų registre kriterijus. Atsižvelgiant į tai, kad minėtų susitarimų rengimo ir sudarymo tvarką nustato Vyriausybė, juos

sudaro Vyriausybės nutarimu įgaliojtas asmuo, jų skelbimo kriterijus ir tvarką nustatys Vyriausybė.

Kadangi priėmus KĮ projektą atitinkamai VRK turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus, siūloma nurodyti KĮ projekto ir su juo susijusių TPI projekto nuostatų įsigaliojimo datą 2024 m. kovo 1 d. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, KĮ projektu nustatomos pereinamojo pobūdžio nuostatos, nurodant, koku teisiniu reguliavimu vadovaujantis turės būti įgyvendinama pradėta realizuoti iniciatyvos teisė iki KĮ projekto įsigaliojimo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir priemonės, kurių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų įstatymų projektų priėmimo pasekmių nenumatoma.

6. Priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus įstatymų projektus, jų įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymų projektų atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant į teisinę sistemą inkorporuoti priimtą KĮ projektą, Lietuvos Respublikos piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos įstatymas Nr. VIII-1003 su visais pakeitimais ir papildymais pagal KĮ projekto 27 straipsnį pripažintinas netekusiu galios.

Siekiant užtikrinti tinkamą KĮ projekto nuostatų įgyvendinimą, Seime svarstant įstatymų projektus bus tikslinga įvertinti ir su piliečių teikiamų teisės aktų projektų pateikimu ir svarstymu susijusių Lietuvos Respublikos Seimo statuto nuostatų pakeitimų tikslingumą.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, jų sąvokų ir terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Naujos KĮ projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai suderinti Terminų banko įstatymo nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai

Priėmus KĮ projektą, iki jo įsigaliojimo dienos VRK turės priimti jo įgyvendinamuosius teisės aktus arba pakeisti galiojančius, su iniciatyvos teisės įgyvendinimo užtikrinimu susijusius, tvarkos aprašus (taisykles), t. y., be kita ko, patvirtinti KĮ projekte nurodytas pavyzdines prašymo įregistruoti iniciatyvinę grupę, piliečių parašų rinkimo lapo, piliečių parašų rinkimo baigiamojo akto formas, taip pat KĮ projekte nurodytą iniciatyvinės grupės koordinatorių supažindinimo su piliečių parašų rinkimo ir jų lapų pateikimo taisyklėmis, pasirašymo elektroninės formos piliečių parašų rinkimo lape, iniciatyvos projekto politinės kampanijos dalyvių registravimo, piliečių parašų rinkimo lapų perdavimo, piliečių parašų tikrinimo, pažeidimo fakto tyrimo atlikimo tvarką, be to, esant poreikiui, pakeisti ar papildyti Rinkimų kodekso ir RKĮ nuostatas įgyvendinančius VRK teisės aktus dėl rinkimų arba referendumo politinės kampanijos, jos finansavimo ir finansavimo kontrolės organizavimo ir vykdymo.

Siekiant nustatyti TPĮ projekte numatomų privalomai skelbti Teisės aktų registre Lietuvos Respublikos ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės vardu sudaromų susitarimų, kurie nėra tarptautinės sutartys, kriterijus ir tvarką, turės būti pakeisti:

- Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių rengimo ir sudarymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 1 d. nutarimu Nr. 1179 „Dėl Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių rengimo ir sudarymo taisyklių patvirtinimo“;

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, Vyriausybės sprendimų ir Vyriausybės rezoliucijų, Ministro Pirmininko potvarkių, tarptautinių sutarčių, jų projektų, Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Jungtinių Tautų komitetų sprendimų vertimo ir vertimo autentiškumo tvirtinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 159 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, Vyriausybės sprendimų ir Vyriausybės rezoliucijų, Ministro Pirmininko potvarkių, tarptautinių sutarčių, jų projektų vertimo ir vertimo autentiškumo tvirtinimo tvarkos aprašo ir Klaidų ištaisymo Europos Sąjungos teisės aktuose ir kituose dokumentuose lietuvių kalba tvarkos aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės fondų lėšų įstatymų projektų įgyvendinimui neprireiks.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant KĮ projektą konsultuotasi su VRK dėl dažniausiai praktikoje kylančių problemų įgyvendinant iniciatyvos teisę ir siūlomų jų sprendimo būdų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšmingi žodžiai, kurių reikia KĮ projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „piliečių įstatymų leidybos iniciatyva“, „piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisė“, „piliečių Konstitucijos keitimo iniciatyvos teisė“, „iniciatyvinė grupė“, „piliečių teikiamas teisės akto projektas“, „iniciatyvos projektas“, „piliečių parašai“, „politinė kampanija“, „iniciatyvos projekto rėmėjas“, „iniciatyvos projekto oponentas“, „agitacija“, „politinė reklama“, „Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija“, „konstitucinis įstatymas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.